

Prelude op de Vlaamse Ardennen

Praktische gegevens

- ▶ LENGTE: 16 km
- ▶ TOPOGRAFISCHE KAARTEN NGI: 22 (1:50.000)
- ▶ VERTREKpunt: Op het enorme marktplein van Sint-Lievens-Houtem in Oost-Vlaanderen

Sint-Lievens-Houtem is een landelijke gemeente in Oost-Vlaanderen. Het dorp had in de middeleeuwen een belangrijke bedevaart en jaarmarkt. Jaarmarkt en bedevaart vinden beide hun oorsprong in de verering van de heilige Livinus, die volgens de legende de marteldood stierf op 12 november 657. Op de Kapellekouter komen we trouwens langs de Sint-Livinuskapel. Livinus zou, ondanks zijn onthoofding door heidenen in Sint-Lievens-Esse, nog tot in Sint-Lievens-Houtem zijn gewandeld met zijn hoofd onder de arm. Ter hoogte van de Sint-Livinuskapel zou hij zijn wandelstok in de grond hebben gestoken. Er ontstond een bron die nooit meer droog zou staan, een miraculeuze waterput. Het water zou genezende kracht bezitten. In het zog van de jaarlijkse bedevaart naar het graf van Sint-Livinus ontwikkelde zich een bloeiende markthandel. Mensen trokken op bedevaart naar het graf van de heilige en namen paard en rund mee om onderweg te verkopen. De winterjaarmarkt vindt nog steeds plaats op 11 en 12 november op het grote marktplein van Sint-Lievens-Houtem. De markt werd in 2008 erkend als niet tastbaar cultureel erfgoed van Vlaanderen. Een dossier voor verdere erkenning werd ingediend bij UNESCO. Het marktplein van Sint-Lievens-Houtem is met zijn oppervlakte van bijna 2 hectare trouwens de grootste gemeentelijke dorpsplaats van het land.

Verschillende smalle wegels vanuit Sint-Lievens-Houtem brengen ons al snel naar de Baleikouter. Bij het kleine Moeder-Annakapelleken kregen de veroordeelden in de middeleeuwen een laatste gelegenheid om te bidden, alvorens te worden gehangen aan de galg. De Baleiheuvel is met zijn 80 meter hoogte een prelude op de Vlaamse Ardennen. Op de top staat een watertoren die tijdens de wandeling als een betrouwbare baken dienst doet. De Romeinse heirbaan tussen Tongeren en Kortrijk liep over de Baleiheuvel, men kon van hier immers de wijde omgeving overschouwen. Onze wandeling loopt even over de heirbaan en trekt dan naar Hillegem, Oombergen en Kotte. Hillegem is een deelgemeente van de fusiegemeente Herzele. Gedurende vele eeuwen werd het leven in Hillegem gedomineerd door enkele grote boerderijen die nu alle de status van beschermd monument genieten. Tegenwoordig is Hillegem een dicht bevolkt dorp van pendelaars. Inwoners van Hillegem worden nog steeds 'Hillegemse lekkers' genoemd. Deze bijnaam vindt zijn oorsprong in volksverhalen: een koe die naar boven gehesen werd om het gras van het dak van de kerk te eten en een pastoor die de gelovigen naar de zondagsmis lokte met een touw met stroop erop. We verlaten Hillegem via een mooi begroeide holle weg, die nog steeds de functie van waterafvoer heeft. Holle wegen ontstonden door het herhaaldelijk omwoelen van de weg door hoeven en vee en door uitspoelen door regenwater.

Oombergen is nog altijd niet gekomen van de verdeling onder Zottegem en Sint-Lievens-Houtem bij de fusie in 1977 en van de aanleg van de economisch belangrijke N42 die het dorp isoleerde van de andere Zottegemse deelgemeenten. Alleen in februari, tijdens de Sint-Agathakermis, zakken heel wat mensen af naar Oombergen. De kerk zit die zondag nog eens goed vol voor de viering van Sint-Agatha, beschermheilige tegen brand. Tientallen broden, gebakken door inwoners, worden dan door de pastoor gewijd. Vroeger schonk men de broden aan de armen en later werden de broden verkocht en de opbrengst ging naar de minder bedeelden. Tegenwoordig worden de broden per opbod verkocht en met de opbrengst onderhoudt de pastoor de kerk.

Op de flanken van de Balleiheuvel ligt het sympathieke gehucht Cotthem in een bosrijke omgeving. Eeuwen geleden moet er een zekere Cota hebben gewoond. Cotthem is een verbastering van het Germaanse 'Cota haim', wat zoveel betekent als 'de woonplaats van Cota'. Tegenwoordig is Cotthem niet meer dan een straat met enkele huizen, een groot en een paar tea-rooms. In een van de oude, karaktervolle woningen huist nu De Pikardijn, waar je streekgerechten en tientallen streekbieren kan proeven. werden tot eethuis zijn. Alles in het gehucht ademt rust en stilte uit. Op mooie zondagen zaken dagjesmensen die willen genieten naar hier af.

De wandeling komt langs verschillende kapelletjes en kruisen. Kruisen werden hier vroeger gebruikt als oriëntatiepunt tijdens besneeuwde winters. De veldkruisen werden aangedaan tijdens de 'kruisdagen' als de priester de velden ging wijden. In de kouters liggen ook verschillende kleine bossen verspreid. Onze wandeling kronkelt in totaal door vier van deze bossen.

De Romeinen hadden al vroeg begrepen dat de streek een belangrijke leverancier was van een witte natuursteen, de 'Vlaamse arduin', die heel geschikt was als fundering en opgaand metselwerk voor hun villa's, voor het uitwerken van waterputten en als bouw materiaal voor de zuilen en kapitelen van hun tempels. De oorlogen in de 17de en 18de eeuw maakten een einde aan de meeste Vlaamse steengroeven. Na ontginning werden de putten meestal terug opgevuld. De nu dicht begroeide 'cacheputten' op de grens met Oombergen zijn zulke oude steen- en zandgroeven waar in het verleden Houtemse steen werd gedolven. Op de wandeling herken je nog de uitgravingen. De benaming 'cacheputten' zou afkomstig zijn uit de tijd van de Franse Sansculotten toen opgeëiste jongemannen er zich gingen verbergen om te ontsnappen aan hun legerdienst. De 'Kachputtenstraat' herinnert aan deze tijd.

Onderweg op deze wandeling zullen we verschillende keren de Cotthem wandelroute tegenkomen. Van dit mooie provinciale wandelpad van de provincie Oost-Vlaanderen durft men in november 2009 bij de toeristische dienst van Herzele de brochure niet meer verkopen. De bewegwijzering wordt namelijk telkens weer door vandalen op het terrein verwijderd en brave wandelende families lopen verloren in de velden. Er wordt gefluisterd dat de boeren er voor iets tussen zitten. Verschillende paden lopen hier inderdaad dwars over akkers. De gemeente denkt erover om het wandelpad te sluiten. Uiteraard is het wegnemen van paaltjes een goede reden voor ons om hier te gaan wandelen.

De vele wegels door de landelijke omgeving die we onderweg tegenkomen herinneren aan de tijd waarin men zijn lief niet verder dan 'een uur gaans' ging zoeken. Ook vandaag schijnt het nog de moeite om goed rond te kijken op de talrijke veldwegen en paden door de weidse kouters en de verspreide bossen.

Beschrijving

Verlaat het marktplein van Sint-Lievens-Houten en neem de Kloosterstraat. Bij de eerste gelegenheid, tegenover Sint-Michael, sla je linksaf in een weg met een slagboom. Je loopt tussen een school links en een rusthuis rechts. Op het einde kan je verder rechtdoor wandelen over een tegelpad. Het pad brengt je op de Diepestraat. Steek over en neem een tegelpad tussen de huizen. Je komt op de Kapellekouter en je volgt deze straat naar rechts. Na 150 meter, net na huis nummer 51, sla je linksaf in een weg tussen de huizen. Verderop wordt de weg een tegelpad. Bij een zijpad rechts ga je rechtdoor. Wat verder laat je een weg links liggen en je gaat rechtdoor over een weg met twee tegelsporen. Na een tijdje wordt het pad smal en loopt tussen afsluitingen. Na een bocht naar rechts verlaat je het tegelpad: waar het pad naar links draait ga jij rechtdoor, een graspad op. Het smalle pad volgt eerst achtertuinen en later de rand van een strook bos links. Bij een weide aan de linkerkant ga je rechtdoor en bij het einde van een volgende bosstrook ga je naar links, tot bij het Moeder Annakapelleken.

Voor het volgende gedeelte moet je goed opletten. Ga bij het kapelletje even naar rechts over de veldweg en kijk naar rechts: je moet aan de overkant van de akker geraken, bij de linkerkant van de boomgaard die je op de heuvel ziet. De weg werd hier door de boer omgeploegd en je moet dus zelf een manier vinden om aan de overkant van de akker te geraken zonder de gewassen te beschadigen. Waarschijnlijk loop je het best helemaal rond de akker. De afsluiting bij de boomgaard kan je gemakkelijk omzeilen aan de rechterkant. Aan de andere kant van de afsluiting vind je een goede veldweg. Deze loopt eerst links langs de boomgaard, dan tussen akkers en dan weer rechts langs de rand van een volgende boomgaard. Op het einde van de weg sla je linksaf en je staat bij de Sint-Livinuskapel.

Sla hier linksaf in een oude trambaan, nu fietspad. Na 280 meter op het fietspad kom je bij de bosrand. Hier verlaat je de trambaan en je neemt aan de rechterkant een pad dat evenwijdig met de trambaan loopt. Blijf het stijgende pad volgen en laat onderweg een zijpad rechts liggen. Boven en net voor een akker sla je rechtsaf in een pad dat nog net in het bos loopt. Op een ander pad sla je linksaf. Bij een soort open plek in het bos ga je rechtdoor en je komt bij de bosrand, net voor enkele tuinen. Zie je de watertoren met GSM-mast erop? Daar moet je naartoe. Sla daarom scherp linksaf en loop weer wat omhoog door het bos. Boven rechtsaf en je loopt het bos uit. Je komt op de Diepestraat, bij een huis met nummer 117 en tegenover de toegangsweg naar een watertoren. Sla rechtsaf en volg de Diepestraat over een afstand van 150 meter. Zorg dat je hier veilig langs de kant van de weg over een van de fietspaden loopt. Naast het huis met nummer 98 neem je een losweg.

De weg draait naar rechts. Net voorbij het gekapt bos aan de linkerkant verlaat je de weg: je loopt links een verwilderde picknickweide in met een omheinde boom. Je vindt op deze plaats misschien nog een gedicht dat een ode aan het bos is. Hier moet je een weg zoeken die het bos inloopt. Via een voetgangersdoorgang ga je het bos in. Bij de ingang van het bos sla je onmiddellijk rechtsaf, een dalend bospad. Net voor de bosrand draait het pad naar links, weer het bos in. Op een splitsing kies je rechts en je loopt door restanten van een ijzeren poortje. Je komt op een breder bospad dat je naar rechts volgt. De weg brengt je weer bij de bosrand. Maar het bos is te mooi om het nu al te verlaten: je kiest daarom links een hol bospad. Na 250 meter is er een zijpad rechts maar je gaat rechtdoor. Hier zijn er rechts verschillende sporen die in een soort kuil afdalen, maar jij volgt het vlakke hoofdpad rechtdoor. Je draait met het hoofdpad mee naar links en je loopt nu in de richting van de bosrand, je ziet de weide buiten het bos al liggen. Enkele tientallen meters voor de bosrand sla je met het hoofdpad rechtsaf. Let op, voor deze afslag is er nog een kleiner spoor naar rechts maar het is niet de bedoeling dat je dit pad neemt. Je daalt het bos uit en komt in een gekapte boszone. Kies rechts en blijf dan dezelfde richting door de lage begroeiing volgen. Langs een omheind stuk bos met kippen kom je op een ander pad. De wandeling volgt dit pad naar links (volg je het pad naar rechts, dan kom je in Kottem en misschien wil je daar nu al even pauzeren).

Het mooie holle pad stijgt licht tussen bos links en akker rechts. Bij het einde van het bos links vervolgt het pad rechtdoor tussen akkers. Het pad eindigt bij een holle veldweg. Rechtsaf op deze veldweg. Na enkele honderden meters kom je bij een kruispunt met veldkruis en kabouterbankje. Je hebt hier een zeer mooi uitzicht met, pal zuidwaarts, de kerk van het dorp Hillegem. Je slaat hier linksaf en je neemt het spoor over de akker dat in de richting van de kerk van Hillegem loopt. In sommige seizoenen loop je hier dwars door de maïs of andere gewassen. Het pad verbreedt en wordt een goede weg die langs het zgn. 'Molenhuisje' loopt. Hier stond vroeger een windmolen. Voorbij het molenhuisje kom je op een kruispunt. Steek de veldweg over en neem schuinrechts een smal graspad tussen afsluitingen. Dat pad brengt je in Hillegem. Steek een weg over, loop langs een bidkapelletje en neem een tegelpad langs de muur van de gemeenteschool. Bij het eind van dit pad sla je rechtsaf. Voor het vervolg van de wandeling hou je de kerk aan je linkerhand en je slaat dan rechtsaf in de Diepestraat. Je kan hier ook pauze nemen: rond de kerk vind je twee dorpscafé's.

De Diepestraat dus. Je laat twee zijwegen rechts en een weg links liggen. Na enkele honderden meters verlaat je de bebouwing en ga je rechtdoor in een veldweg. Verderop wordt dit een mooie holle weg. Op een splitsing met links twee banken sla je linksaf, een zandpad langs afsluitingen. Het pad loopt het bos in en je blijft het pad volgen. Uit het bos vervolgt je rechtdoor langs een oude windmolen zonder wieken. De weg wordt een asfaltweg. De kerk van Oombergen is het volgende oriëntatiepunt.

De weg loopt naar de N46 maar enkele tientallen meters voor deze grote weg sla je rechtsaf in de Kerkendries. Net voor een bocht naar rechts verlaat je de Kerkendries en je gaat naar links, naar de kerk. Door een smeedijzeren hek loop je over het kerkhof en langs de kerkmuur. Bij de kerkdeur daal je de trappen af en je steekt de Oombergenstraat over. Je neemt een tegelpad tussen de huizen. Het pad leidt naar de Minnenbergstraat maar bij deze straat sla je scherp rechtsaf, de geasfalteerde Oude Trambaan op. Na 300 meter kom je op een kruispunt. Linksaf de Waterstraat en verder rechtsaf in de Astridstraat. In een bocht vertrekt links een veldweg, maar onze wandeling volgt de Astridstraat mee naar rechts. In de volgende bocht verlaat je nu wel de straat en je slaat linksaf in de Breetweg. Deze leidt naar een bos. Je loopt het bos in via een zeer mooie weg. Op een splitsing rechtsaf, een graspad door het bos langs een afsluiting. Je komt uit bij een lieflijk O.L.-Vrouwkapelletje met zitbank.

Bij het kapelletje ga je even naar links maar onmiddellijk weer naar rechts, een mooie licht stijgende weg. Deze brengt je al snel in open land met vergezichten. Op een splitsing kies je de veldweg naar rechts. Deze weg loopt naar huizen maar je moet niet zover: bij het eind van de akker aan de rechterkant sla je rechtsaf in een grasweg. Wat verder ga je rechtdoor in een smal pad dat links van het grasland en langs de bosrand loopt. Het pad draait met een berm mee naar links en komt uit bij een akker. Hier neem je de brede weg naar links. Deze weg slingert eerst nog wat door het bos en loopt dan door open land verder. Je blijft de kiezelweg volgen en je komt op asfalt tussen de huizen. Op het einde van deze Kachputtenstraat neem je de Astridstraat naar links. Wat verder, bij een pleintje met bushokje, naar rechts tot op de Oombergenstraat. Op deze brede rijweg ga je enkele meters naar rechts maar je steekt snel de weg over om de Kottemstraat te volgen, een kiezelweg.

